

rar insuperable) *Volubilitat, voluble, voludar, volum, volumetria, -mètric, voluminos, V. voldre Voluntari, voluntarietat, voluntarios, voluntat, voluptari, voluptat, voluptuos, voluptuositat, V. voler Voluta, V. voldre Volutxada, V. ploure*

VOLVA, tenint en compte el significat i les variants *olva* (i *volva*) del català pirinenc i de l'occità del Roerque, probablement d'un mot gallo-romànic *ŪLVA 'pòsim, filagarses', d'origen cèltic: cf. *kymri ulw* 'cendra en pols', bretó *ulvenn* 'volves de lli, filagarses' (que provenen d'una base *ULVO-*) i ja degué ser *ULVA en gàllic; es creia que hi hagués influència del ll. *vulva* 'matriu' (arcaic *volva*) i no és impossible, però en tot cas és incert i sembla innecessari. □ 1.ª doc.: 1311.

«Un coxinet de diaspre, ple de ploma de *volva*» a. 1311 (*InvLC* repetit en tres articles, *volva, ple, diaspre*); l'*InvLC* l'assenyala cinc vegades en diversos docs. o passatges d'inventari datats de 1363: «2 culcitra cum *volva*»; i en genitiu llatí: «coxinis plenos *volve*», «unam culcitram semiplenam *volve*», «unum traverserium *volve*»; i una vegada, més llatinitzat: «2 traverseras cum *vulva*»; i en d'altres, redactats en català (amb el derivat *volvana* infra, a. 1353): «una cóssera de *volva*» a. 1392 (*InvLC*, s. v.); o, en uns comptes, «cotó de mitga *volva*, 5 libras» a. 1433 (s. v. i s. v. *cotó*). En tots es tracta, doncs, de la 1.ª acc. del *DAG*: «brizna, ploma fina», la qual trobem també en el *DAG*. en un inv. de les costes tarragoneses: «un parell de coxins de *volva*, ab lurs cubertes de cotonina» (a. 1430, Torredembarra). Es tractaria, doncs, en general de plomissol d'ocell, avui tan reputat per a coixins i vànoves dobles o coixinades (*cóceres*), fr. *duvet*, al. *daumen*; però extensible a productes vegetals com el cotó, en el qual cas es devia parlar de «mitja-*volva*» (1433) o expressions semblants.

Avui, més que en el plomissol, més sovint es pensa, en cat. central, en les volves de cotó que volen en batre'l, en les que voleien des de certs arbres, o de certes flors; com ho tenim ja en les glosses de Munic: «athomus: *volva* que apar en la raya del sol», f° 5r^o 2, glossari de c. 1400, de matis dialectal tirant a Ribagorça (p. p. Saroihandy, *RFgn.* xxiii, 251). «*Volva* de llum, animeta que adoro, / baixa de nit a fer-me somiar; / fill del meu cor, mentre jo et ploro, / torna't de carn davant del meu mirar» (Coromines, versos de 1903, O. C., 1312b9f., per un fillat mort, quan temien que no en vindria cap més). O en les de pols: «--- fills de la terra --- com les *volvetes* de pols que volen pels ayres, hem de menester per ser vistos un ratx de sol», Verdager c. 1869 (*Ind.*, Casac. i, 291). O fins merament òptiques: «Les penes que passem són com aquelles / *volves* de fosquedat que 'ns van pels ulls? / que arreu ont els girem se'ns interposen, / enterbolint-nos ço més bell i pur; / i el món, per 'xò, no deixa d'esser clar: / en els ulls, no en el món, el mal està», Maragall (*Pensaments de Goethe*, 16.1, = al. *flimmern*, crec).

Geogràficament potser encara més general, car s'estén fins a l'extrem S. del domini, *volva de neu*, floquet de neu més petit que un borrelló (en cat. central *bólbo*

dit només de les que cauen, com tímidament, tènues, en començar de nevar o en les nevades lleus). Ja il·lustrat com a valencià per versos de T. Llorente («és la *volva* més blanca de la neu») i de fet J. G. M. escriu «*volva de neu* és la 'frase' més coneguda en val.» (1955), confirmat per MGadea i EValor. Però ja en Carles Ros, *Dicc.* de 1762, tot afegint-hi aquest també les altres accs.: «*bolbes*: copos, quando se toman por aquella porción de nieve, que cae en pequeños pedazos quando nieva», «*bolbes de cendra*: la ceniza hecha copos, que buela por los ayres, cf. *cop*» (p. 42); confirmat per Escrig; també «les *bòlves* de neu», MGadea (*T. del Xè II*, 22) i EValor (al marge del *Dfa*. «*bolva*: cóp de neu», 1950).

Com expliquem a l'article *FLOC* és possible que resulti d'una alteració de *volva* el nom balear del borrelló de neu, *flòbia/flòbega* (per encreuament amb *floc*, o mossarabisme); afegim una cita que confirma l'ús mall. i amb *-b-* (no *-v-*): «sa neu queia --- dets arbres penjaven *flobies* que ses branques no podien aguantar, com a borrellons de llana flonja», Coloma Rosselló (*Valldemosines*, 27.8).

Pot ser que la tradició lexicogràfica ja començà amb els diccs. de rims de JMarc i Aversó (en rima amb 6 mots d'o oberta, incert perquè es pot tractar del Subjuntiu de *VOLDRE*); en tot cas en el Princ. ja va ser registrat pel *DTO*. [1647]: «*bolva*: cinis tenuissimus, scintillae extinctae aere sublatae volitantes»; sense gaire canvi en Lacav. ni Belv. (sinó que aquest grafia *volva*), i afegint-hi les altres accs. Belv. («zurrapa, floccus») i Lab. «*bolba*: los pelets y altra brutícia que's troba en los licors y que poc a poc se va assolant o afontant» i «borrelló de neu». És la única que adopta el men. FebrCard. (tot i que no devia tenir a la vista més que Belv.): «*bolva* de la neu: copo, floccon».

A Mall. no el registren els vells diccs., potser perquè allà s'ha especialitzat en la *mala volva*, ja assenyada pel *DAG*., que hi posa com a forma pròpia la variant amb *-b-* (*mala bolva*), però la documenta en dos textos de 1613: «estant los forments sobre granar, vengué una mala *volva* ab un gran vent, y llevà del tot la cullita», ço que explica Àlvaro Campaner en el seu *Cronicon Mayoricense* (amb la mateixa data, potser parafraçant la mateixa efemèride): «presentaban los sembrados bellísimo aspecto, pero a últimos del mes, hallándose los trigos para granar, se presentó una mala *volva* con fuerte viento de xaloc --- que mató toda la cosecha»; sembla ser en el fons la mateixa acc. que la barcelonina (les *volves* que volen dels plàtans de la Rambla etc.), aquí aplicada a algun paràsit (vegetal, bacil·lar etc.) que, portat voleiant pel vent, ho contamina o abrusa tot.

És a dir *mala* figuraria de primer com a mer epítet, quedant després ja adherit; i així, *mala volva* —afegix el *DAG*.— en la frase *dur mala volva* és locució sinònima de *dur mala pell*. AMAIcover s'ho explica una mica distintament: «mall. *mala volva*: mal que pega a les espigues del gra, més ben dit, a la pellofa, caixa o estoig que enclou els grans» (*BDLC VII*, 302);